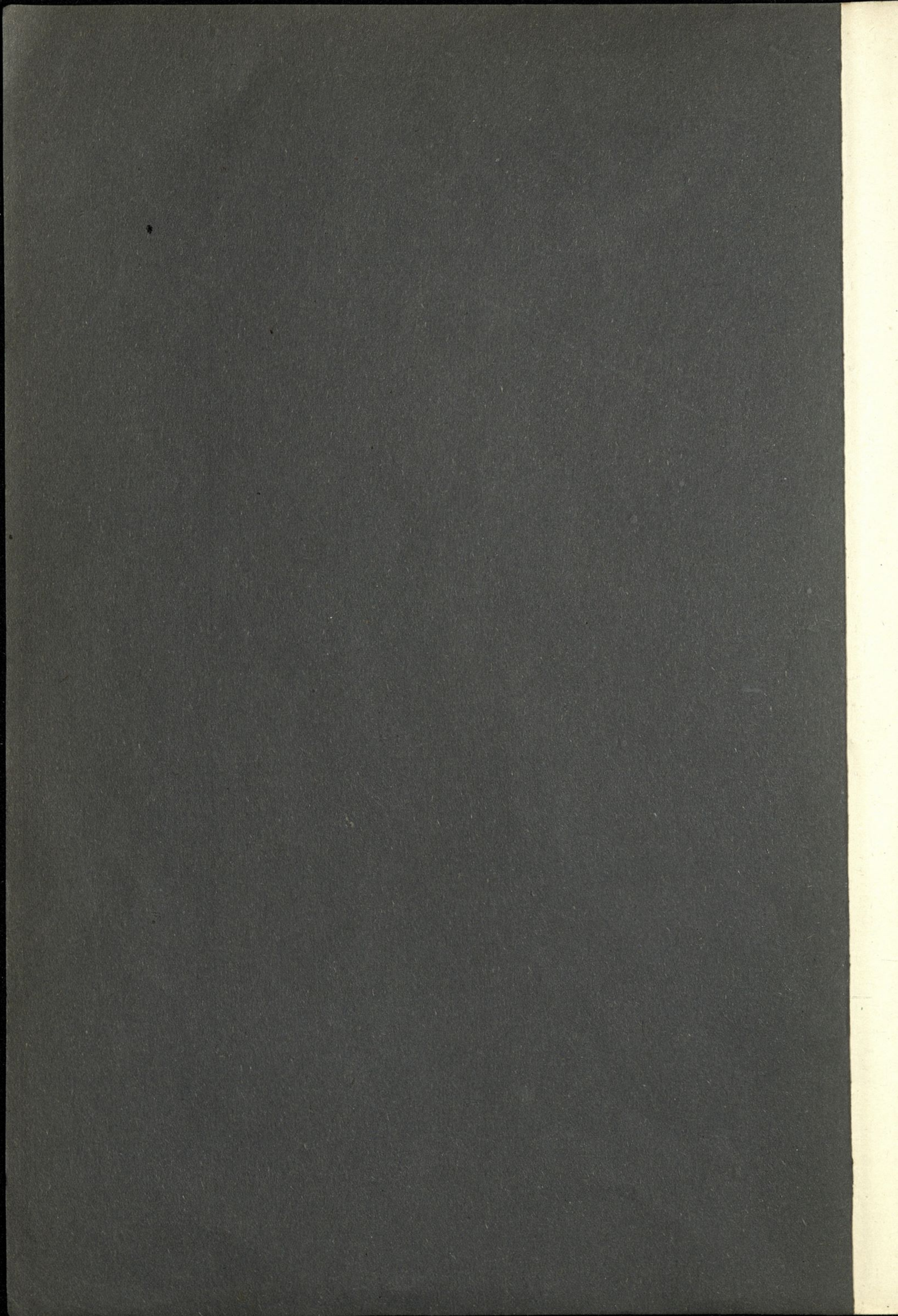

II 70043

nizacijo razvit mnogo bolj, nego pri veliki večini velikih in kulturnejših narodov. Društveni kataster Ljubljanske oblasti je meseca junija leta 1927. izkazoval 2861, v Mariborski 1961 društev, torej v vsej jugoslovanski Sloveniji skupno 4372 društev. Kljub temu, da ta kataster še nikakor ne vsebuje vseh društev in ne podaja njih točnega pregleda, bi odpadlo vendarle že po teh številkah na vsakih 250 Slovencev po eno društvo, kar je gotovo znak naše visoke kulture in znak za velik zmisel, ki ga imamo Slovenci za sistematično in organizirano delo. Vse kaže, da razne ugodnosti, ki smo jih dosegli z osvobojenjem, tega zmisa niso prav nič zmanjšale, temveč ga še povečale. Bilanca našega društvenega življenja v prvem desetletju osvobojenja je namreč več kot ugodna, kajti če bi ga primerjali s predvojnimi, bi videli, da je po vojni zajelo še celo vrsto novih panog udejstvovanja in se še poglobilo v vseh ozirih. Želeti je le, da bi na tej poti tudi ostali.

Dr. Melita Pivec:

KRONOLOŠKI PREGLED GLAVNIH DOGODKOV.

1914.

28. junija da u m o r nadvojvode Franca Ferdinanda v Sarajevu signal za svetovno vojno. 28. julija sledi v o j n a n a p o v e d Avstro-Ogrske Srbiji, 7. decembra i z j a v a s r b s k e v l a d e o borbi za osvobojenje južnih Slovanov.

1915.

26. aprila sklene antanta l o n d o n s k i p a k t, ki obeta Italiji za udeležbo pri vojni slovensko in hrvatsko Primorje. Kot protiakcija se ustanovi 1. maja v Londonu J u g o s l o v a n s k i o d b o r pod predsedstvom dr. A. Trumbića, ki 6. in 15. v spomenicah razloži svoj program. 24. maja vstopi Italija v vojno, kjer pa do konca ne pride čez Sočo.

1916.

V Avstro-Ogrski vlada od začetka vojne brezparlamentarna mrtva doba, ki jo preseka 21. oktobra u m o r ministrskega predsednika grofa K. S t ü r g k h a po socialistu dr. Fr. Adlerju; 23. okt. zahtevajo na zborovanju na Dunaju načelniki klubov s k l i c a n j e d r ž a v n e g a z b o r a; 28. oktobra je imenovan ministrski predsednik dr. pl. K o e r b e r. 21. novembra umre cesar Franc Jožef I. in n a s t o p i v l a d o cesar K a r e l. V novembru se ustanovi v Ljubljani T i s k o v n a zadruga. 2. decembra premine v Ljubljani slovstvenik Fr. L e v e c. 18. decembra poda J u g o s l o v a n s k i o d b o r izjavo, ki ponovno precizira njegov program. Po od-

stopu Koerberja in neuspeli akciji dr. pl. Spitzmüllerja sledi 20. decembra kabinet grofa Clam-Martinica.

1917.

10. jan. umre na Dunaju dr. J. C. Jireček, 8. febr. umre admiral Ant. Haus, 10. marca v Zagrebu dr. M. Starčević. 15. izbruhne v Petrogradu prva revolucija, 16. se car Nikolaj II. odpove prestolu. V aprilu vstopi Amerika v boj proti centralnim silam, 14. zahteva »Slovenec« v imenu narodnostnega načela slovensko Benečijo.

3. maja se ustanovi zadruga »Nova založba« v Ljubljani. Na 13. je sklican avstrijski parlament, 29. se združijo slovenski in hrvaški poslanci Avstrije v Jugoslovanski klub, 30. poda njegov načelnik dr. A. Korošec izjavo, znano pod imenom »majniška deklaracija«.

22. junija pade ministrstvo grofa Clam-Martinica, 23. mu sledi uradniško ministrstvo dr. E. pl. Seidlerja.

2. julija, na god cesarjeviča Otona, je izdana amnestija za politične delikte. 10. govori dr. J. E. Krek na zborovanju avstrijske politične družbe na Dunaju o jugoslovanskem vprašanju (v Nemčiji izide njegova knjiga »Die Slovenen«). 20. sklene Jugoslovanski odbor s srbsko vlado tkzv. krfski pakt.

30. avgusta je imenovana definitivna Seidlerjeva vlada z dr. Žolgerjem kot ministrom brez portfelja.

15. septembra izide izjava, pridružitvev majniški deklaraciji, podpisana od škofa dr. A. B. Jegliča in zastopnikov Slov. ljudske stranke, Narodno-napredne stranke ter Slov. katoliške demokracije; podobne izjave podajo: 16. duhovščina stolnega mesta Ljubljane, 20. slovenska duhovščina tržaško-koprske škofije, 27. hrvaško-slovenska duhovščina v Istri itd.

Ves mesec oktober si sledijo izjave občinskih odborov. 8. umre v Št. Janžu na Dolenjskem dr. J. E. Krek, 13. se vrši njegov pogreb v Ljubljani z velikimi manifestacijami.

7. novembra izbruhne druga ruska revolucija, Kerenski j pade. Ljening postane gospodar. 13. se vršijo volitve v avstrijsko delegacijo.

15. decembra se objavi izjava Slovenk za Jugoslavijo.

1918.

8. januarja objavlja Wilson svojih 14 točk; 10. in 11. se tičeta avstro-ogrskih Slovanov. Ta mesec začanja serija shodov za majniško deklaracijo, kjer govorijo večinoma zastopniki vseh strank: 10. v Kostanjevici, 28. v Kranju.

9. februarja v Brest Litovsku podpis mirovne pogodbe z Ukrajino, 2. marca z Rusijo. 2. in 3. sestanek politikov v Za-

grebu, 17. tabor v Žalcu, 23. sprejem dr. A. Korošca v Ljubljani z izročitvijo čez 200.000 podpisov slovenskega ženstva.

8. do 10. aprila se vrši kongres zatiranih narodov v Rimu; 15. odstopi avstrijski zunanji minister grof Czernin, 18. postane baron Burian njegov naslednik.

5. maja se vrši manifestacijski shod v Postojni, 6. odstopi slovenski minister dr. Žolger, 12. shod na Bizeljskem; 17. in 18. zborovanje slovanskih politikov v Pragi; 19. shod v Trbovljah; 26. v Št. Vidu; 27. skupno posvetovanje slovenskih strank o položaju pod predsedstvom dr. Korošca; 30. obletnica majniške deklaracije.

9. junija inavgurira prepoved shoda v Metliki serijo prepovedi, posledica napovedanega »nemškega kurza«.

16. julija sankcionira Seidler z govorom v zbornici nemški kurz; 20. je »Jugoslovan« v Ljubljani ustavljen; 22. demisionira Seidler, 25. je imenovano ministrstvo barona Hussareka.

16. avgusta v Ljubljani ustanovitev Narodnega sveta, 17. slovanska manifestacija s Hrvati, Čehi in Poljaki, 18. odkritje spominske plošče dr. Kreku v Št. Janžu skupaj z gosti.

V septembru izide knjiga A. Ušeničnika »Um die Jugoslavija«. 14. pošlje Avstro-Ogrska antanti mirovno noto, 18. ustanovni občni zbor Narodne galerije, 19. začne izhajati »Goriška Straža«. 26. se v Mariboru izvoli Narodni svet s predsednikom dr. K. Vrstovškom, 29. otvoritev Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani.

Od 1. do 15. oktobra izide v »Slovincu« pet člankov Fr. Šukljeta o bodoči upravi Jugoslavije. 4. prosi Avstro-Ogrska Wilsona za mir, 5. umre jezikoslovec p. Stanislav Škrabec, 16. spreminja cesarjev manifest Avstrijo v zvezno državo, 17. se ustanovi Narodno veče v Zagrebu, 18. odgovori Wilson odklonilno, 28. preneha Avstro-Ogrska, cesar Karel izroči avstro-ogrsko mornarico Jugoslaviji, 29. proklamacija samostojnosti v Ljubljani, Narodno veče proglašajo državo Slovencev, Hrvatov in Srbov, 31. imenovanje Narodne vlade za Slovenijo s predsednikom J. Pogačnikom in 12 poverjeniki.

1. novembra imenuje Narodni svet v Mariboru majorja Rud. Maistra za generala, ki razoroži nemško vojaštvo in osigura posest mesta; Narodno veče pooblašča Jugoslovanski odbor v Londonu, 3. jugoslovanska slavnost v Ljutomeru, 4. izide 1. številka Uradnega lista Narodne vlade S.H.S. v Ljubljani. Ta dan prevzame Narodna vlada vrhovno vodstvo in nadzorstvo vseh avtonomnih oblasti in naprav v vsem svojem

teritorialnem obsegu. 7. začena Italija z belo zastavo svojo okupacijo obljubljenih krajev. 7. in 8. se vršijo v Ženevi konference glede oblike zedinjenja med delegati Narodnega veča in srbske vlade, ki se zaključijo 9. z ženevskim paktom. 11. odstopi cesar Karel. 14. izda Narodna vlada naredbo o prehodni upravi v njenem ozemlju. Ustanovi višji šolski svet, višje deželno sodišče, železniško ravnateljstvo, rudarsko glavarstvo, višje orožniško poveljstvo. 16. odredi Narodna vlada slovenski učni jezik na vseh javnih šolah. 18. se zahvali železničarjem, ki so prepeljali dnevno 25—60.000 vojakov preko slovenskega ozemlja. 23. izide izjava slovenskih duševnih delavcev za zedinjenje. 27. do 29. se vrši konferenca katoliškega episkopata v Zagrebu. 27. gre 28 zastopnikov Narodnega veča (štirje slovenski člani) v Belgrad. 29. in 30. se dogovorijo s srbsko vlado.

1. decembra, z adresno regentu Aleksandru, se izvrši zedinjenje države Slovencev, Hrvatov in Srbov s kraljevino Srbijo. Istega dne preneha Narodno veče; dan se proglasi za državni praznik. 11. umre v Ljubljani pisatelj Ivan Cankar, 16. dr. Evg. Lampe. 20. koncentracijska vlada St. Protića (podpredsednik dr. A. Korošec, minister za konstituantno dr. A. Kramer); za delegate na mirovni konferenci se imenujejo N. Pašić, dr. A. Trumbić, dr. I. Žolger. 22. sklene ministrski svet, da se razpustijo Narodni sveti in Narodne straže. 26. jugoslovanska slavnost v Radgoni, posebno za Prekmurje. 28. provizorična zasedba Prekmurja, B. Sever organizira Narodni svet za Prekmurje. 30. vpelje uredba Narodne vlade o semurnih delavnik.

1919.

2. januarja preide mariborska občinska uprava v slovenske roke. 3. zasedejo Madjari Prekmurje (ki ostane pod ogrsko boljševiško vlado do 1. avgusta). 3. izide naredba o žigovanju in štetju avstro-ogrskih bankovcev, kar se mora izvršiti do 20. 5. naredba ministra za pravosodje določa službeni naslov nove države; Kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev. 10. izide naredba ministrskega sveta o izenačenju kalendarja. 20. imenovanje dr. J. Brejca za predsednika Deželne vlade za Slovenijo, s 5 poverjeniki. 25. začno izhajati Službene Novine. 27. o priliki obiska ameriške komisije v Mariboru, poskus Nemcev, ki se konča s krvavim spopadom. Uradni list postane s števil. 45. (1. febr.) »Uradni list Deželne vlade za Slovenijo«.

1. februarja začne poslovanje Dravske divizijske oblasti v Ljubljani za ozemlje Slovenije. 7. umre v Ljubljani časnikar Iv. Štefè. 25. je izdana prehodna odredba za pripravo

agrarne reforme. V tem mesecu imenujejo stranke svoje zastopnike za začasno narodno predstavništvo.

10. in 11. marca pride angleški kardinal Francis Bourne skozi Ljubljano. 12. postane dr. K. Šavnik delegat ministra financ v Ljubljani.

2. aprila sta imenovana ministrom dr. A. Korošec za prehrano in obnovo zemlje, J. Gostinčar za socialno politiko. 29. se ustanovi zdravstveni svet za Slovenijo in Istro.

2. maja ustanovi naredba Deželne vlade začasen tehničen visokošolski tečaj v Ljubljani, ki se otvori 19. 12. protestno zborovanje slovenskih političnih, kulturnih in strokovnih organizacij proti razdelitvi narodnega ozemlja.

5. julija podeli naredba notranjega ministra Drž. licejski knjižnici v Ljubljani pravico do dolžnostnih izvodov iz cele države. 9. sprejme vrhovni svet v Parizu severno mejo na razvodnici med Rabo in Muro. 20. gen. socialistična stavka, a nepopolno izvedena. 23. stopi v veljavo zakon o ustanovitvi univerze v Ljubljani s petimi fakultetami (medicinska s samo dvema letnikoma), 31. zakon o polnoletnosti z dovršenim 21. letom.

1. avgusta sklene vrhovni svet v Parizu, naj Jugoslavija z vojaštvom zasede Prekmurje, 12. vkorakajo tam jugoslovanske čete in ga zasedejo brez odpora Madjarov. 15. tabor v Sinčičevsi. 16. koalicijska vlada Lj. Davidovića (dr. A. Kramer minister za trgovino in industrijo, A. Kristan za šume in rude). 31. imenovanje prvih profesorjev na ljubljanski univerzi. Isti dan pripade na predlog angleškega delegata Radgona zopet Avstriji, Maribor pa je rešen po Tardieujevem protipredlogu Tittoniju.

6. septembra se vpelje enotna slovenska uprava za Prekmurje v M. Soboti, 10. se podpiše mirovna pogodba z Avstrijo v St. Germainu z neprimerno geografično mejo. 23. umre igralec Ignacij Borštnik.

V oktobru se otvori gimnazija v M. Soboti. 5. umre dr. L. Pogačnik, bivši poverjenik za obrambo. 9. Univerzitetni svet obvešča o začetku zimskega semestra 1919/20 na ljubljanski univerzi. 12. izbruhne osem tedenska tiskarska stavka v Sloveniji, ki se konča 8. decembra. 18. pozdravna ljudska tabora za slovensko vlado v Beltincih in Črenšovcih.

7. novembra je imenovan za predsednika Deželne vlade dr. G. Žerjav, 27. je podpisana mirovna pogodba z Bolgarijo v Neuilly-u, 30. se prične kolikovanje bankovcev v Sloveniji.

14. decembra umre v Dupljah na Gorenjskem Peter Bohinjec, župnik in pisatelj. 24. do 28. je ustavljen promet na

Južni železnici. 30. se razširi zakon o knjigovodstvu z dne 6. marca 1910 na vso državo.

1920.

15. januarja sprejme ministrski svet načrt finančnega ministra dr. Veljkovića o zameni kron in dinarjev v razmerju 1 : 4, proti čemur protestirajo 18. združene slovenske gospodarske korporacije, vendar izda Veljković že 28. predhodno objavo »o povlačevanju kronskih novčanic«. 25. v Ljubljani protestno zborovanje proti italijanskim zahtevam na slovensko ozemlje in nameram konference v Parizu. 30. razpust Komisije za začasno vodstvo likvidacije kranjske deželne uprave in imenovanje kuratorja.

3. februarja začno jemati iz prometa kronske bankovce, ki 26. nehajo biti plačilno sredstvo. 15. se vršijo povsod po deželi protestni shodi za volilno pravico kmečkih žen pri občinskih volitvah. 19. koalicijska vlada St. Protića (dr. A. Korošec minister za promet, Iv. Roškar za kmetijstvo). Isti dan umre v Sarajevu dr. Pero Rogulja, učenec dr. Kreka. 25. imenovanje predsednika Deželne vlade dr. J. Brejca.

14. in 15. marca francoski kardinal Dubois v Ljubljani.

15. aprila otvoritev juridične fakultete v Ljubljani, ki začne še isto leto z izdajanjem letnega Zbornika znanstvenih razprav. Ta dan izbruhne splošna železničarska stavka, ki traja do 28. 18. izide ukaz o dvomesečni vojaški službi železničarjev. 24. razglasenje komunistične generalne stavke, na Zaloški cesti pride do streljanja, dvanajst mož in ena deklica padejo mrtvi, stavka se konča 26., isti dan sklene ministrski svet prekisod za zločine proti državi. 27. se ustanovi v Ljubljani generalna inspekcija voda za območje Slovenije.

15. maja izide uredba o občinskih volitvah v Sloveniji, volilno pravico imajo vsi, moški in ženske, stari čez 21 let. 17. koalicijska vlada dr. M. R. Vesnića (dr. A. Korošec minister za promet, dr. V. Kukovec za socialno politiko). V noči od 23. do 24. maja umre v Celovcu maršal Svetozar Borojević, branitelj soške fronte v 12 soških bitkah. 29. obhaja ljubljanski škof dr. A. B. Jeglič 70 letnico; 30. odkritje nagrobnega spomenika dr. J. E. Kreka.

1. junija ustanovni občni zbor Bogoslovne akademije, ki začne januarja 1921 z izdajanjem Bogoslovnega Vestnika, svojih knjig in Razprav. 4. podpis mirovne pogodbe z Madjarsko v Trianonu. 26. do 29. obišče regent Aleksander Slovenijo (Brežice, Krško, Ljubljana, Kranj, Radovljica, Bled, Tržič, Celje, Konjice, Maribor, Zidani most itd.).

13. julija požig »Balkana« v Trstu, ki mu sledijo požigi Narodnih domov v Pulju, Pazinu, Buzetu itd. 16. izda minister za agrarno reformo naredbo o ustroju agrarne direkcije v Ljubljani. Od 29. do 2. avgusta se vrši v Mariboru I. Slovanski orlovski tabor.

18. avgusta izide ukaz o amnestiji za področje višjega deželnega sodišča ljubljanskega. 24. se sklene defenzivna konvencija s Češkoslovaško.

3. septembra stopi v veljavo zakon o volitvah v ustavotvorno skupščino. 10. proglasi pesnik d'Annunzio Reko za samostojno državo. 18. otvoritev Slovenskega narodnega gledališča v Mariboru (prejšnje leto Slov. mestno gledališče). 24. izide uredba ministra za agrarno reformo o naseljevanju južnih novih krajev.

10. oktobra plebiscit na Koroškem v coni A; za Avstrijo glasuje 22.025 (59%), za Jugoslavijo 15.278 (41%); s tem rezultatom odpade plebiscit v coni B, določen za 31., in jugoslovanske oblasti evakuirajo Koroško.

12. novembra sklep mirovne pogodbe z Italijo v Rapallu, ki pomeni izgubo Goriške, Trsta, Istre, skoro vse Notranjske s Postojno (tretjina Slovencev in Slovenije), Zadra, Čresa, Lošinja, Lastova. 15. izide uredba o zaščiti industrijske svojine. 28. volitve v ustavotvorno skupščino.

9. decembra sklep pogodbe med vlado in Narodno banko. 12. otvoritev konstituyente. 14. postane dr. L. Pita-mić vodja predsedstva Deželne vlade. Ta dan umre v Zagrebu krški škof dr. A. Mahnič.

1921.

1. januar prinese koalicijsko vlado N. Pašića (dr. V. Kukovec minister za socialno politiko). 27. Z drugim semestrom spremeni državna obrtna šola v Ljubljani svoje ime v Tehnično srednjo šolo. Ljudsko štetje 31., po prirodni razdelitvi pokrajin, prinese za Slovenijo s Prekmurjem sledeče številke: površina 16.197 km²; prebivalstvo 1.056.464 (moških 503.645, žen 552.819, 65,2 na km²); vera: rim. kat. 96,6%, protest. 2,6%, pravosl. 0,6%, muslim. 0,1%, izrael. 0,1%; materinski jezik: slov. 93,2%, srbskohrv. 1%, ital. 0,1%, nem. 3,8%, drugi slov. 0,4%, madj. 1,4%. Občin 1077, naselbin 5165, hiš 186.179. Občin z 200 dušami je 49, z 500 : 400, z 1000 : 341, z 2000 : 178, z 5000 : 96, z 10.000 : 10, z 20.000 : 1, z 50.000 : 1 (Ljubljana 53.306, Maribor 30.641).

V februarju prinesejo Naši Zapiski izjavo 43 slovenskih kulturnih delavcev za avtonomijo slovenskega, itak dovolj razkosanega ozemlja. 1. izda Deželna vlada naredbo o dopustnem

povišanju najemnin. 3. izide naredba o izenačenju plač srednješolskih nastavnikov in nastavnic. 5. do 8. v Ljubljani gostovanje »Umetniškega gledališča« iz Moskve. 17. izide uredba o izpremembah in popolnitvah uredbe o občinskem volilnem redu za Slovenijo z 15. maja 1920, ki črta žensko volilno pravico. 19. izda Deželna vlada naredbo o varstvu redkih ali za Slovenijo tipičnih in za znanstvo pomembnih živali in rastlin in o varstvu podzemskih jam. 25. ukine ukaz ministristvo za prehrano in obnovo dežel. 26. pristopi Jugoslavija k mednarodni pogodbi o zaščiti industrijske svojine, in isti dan preideta Logatec in Rakek v jugoslovansko posest. Cel mesec slavi Italija aneksijo našega Primorja.

7. marca izda predsedstvo Deželne vlade naredbo o rabi slovenskih krajevnih imen v javnem prometu. 15. izstopi Samostojna kmetijska stranka iz zemljoradniškega kluba. 16. ukine Deželna vlada gospodarsko komisijo za stvarno demobilizacijo, njene posle poveri vladnemu komisarju. 25. izide uredba o poljedelskem kreditu, 26. naredba Deželne vlade o varstvu umetnin. Ta dan vstopijo muslimani in samostojneži v Pašićevo vlado (I. Pucelj min. za kmetijstvo).

1. aprila začne izhajati »Avtonomist«. 7. ustanovni občni zbor Umetnostno-zgodovinskega društva v Ljubljani, ki prične z izdajanjem Zbornika za umetnostno zgodovino. 19. državno- in deželnozborske volitve na Koroškem. 20. izda minister uredbu o povških plač, honoriranju ur in prekočasnega dela direktorjev, nastavnikov in nastavnic srednjih šol. 24. občinske volitve v glasovalnem ozemlju na Koroškem. 26. se vršijo občinske volitve v Ljubljani, Mariboru, Celju in Ptuju. 28. izideta uredba o prevedbi na dinarske plače državnih uslužbencev v krajih izven Srbije in Črne gore in uredba o draginjskih dokladah teh prevedenih državnih uslužbencev.

Od 3. do 10. maja občinske volitve v podeželskih občinah. 15. državnozborske volitve na Goriškem. 16. se prične zamenjava pravilno žigosanih oz. markiranih avstro-ogrskih novčanic po 10, 2 in 1 krono; kot plačilno sredstvo veljajo do 31., zamenjava je dovoljena do 4. junija. 21. uredba o inspekciji dela. Ta mesec in prihodnji nevarnost za obstoj medicinske fakultete v Ljubljani.

1. junija se ustanovi okrajno glavarstvo v Murški Soboti. 15. sporoči Jugoslovanski klub Slovincem in Hrvatom svoje mnenje o ustavi. 18. uredi Deželna vlada z naredbo službeno razmerje hišnih ali gospodinjskih poslov v Sloveniji. 27. izidejo uredbe: o davku na poslovni promet; o začasnem reguliranju naslovov in plač poštno-brzovanih

uradnikov in uslužbencev izven Srbije in Črne gore; o nagradi finančnim uradnikom in drugim uslužbencem za pobiranje davkov; o ureditvi zavarovanja delavcev zoper bolezni in nezgode; o prevedbi osebja državnih prometnih naprav izven Srbije in Črne gore na dinarske plače. 28. sprejem Vidovdanske ustave s pičlo nadpolovično večino namesto prvotno določene kvalificirane, dvetretjinske večine. 29. atentat komunista Stejića na regenta Aleksandra o priliki prisege na ustavo.

Takoj v juliju prično izjave občin za revizijo ustave. 11. je določen Iv. Hribar za pokrajinskega namestnika za Slovenijo. 20. ustreli komunist Alijagić v Delnicah notranjega ministra M. Draškovića.

1. avgusta razveljavljenje komunističnih mandatov, 2. zakon o zaščiti javne varnosti in reda v državi. Isti dan izide razglas o ustroju pokrajinske uprave za Slovenijo z osmimi oddelki. Na mednarodni tekmi v Strassburgu doseže 8. jugoslovanska orlovska vrsta prvo mesto. 10., s števil. 94., postane Uradni list Deželne vlade Uradni list Pokrajinske uprave za Slovenijo. 16. umre kralj Peter I. 24. se ustanovi v Mariboru srednja kmetijska šola.

Od 3. do 12. septembra se vrši 1. ljublj. velesejem, ki postane letna institucija, prva prireditev te vrste v Jugoslaviji.

6. oktobra ustanovni občni zbor Znanstvenega društva za humanistične vede v Ljubljani, ki začne l. 1923. izdajati letne Razprave. Isti dan, namera ukiniti medicinsko in tehnično fakulteto v Ljubljani; 7. 50letnica drž. ženskega učiteljišča v Ljubljani; 15. 100letnica ljubljanskega muzeja; 20. protest kulturnih delavcev, zavodov in društev proti nameravani okrnitvi univerze.

30. novembra stopita v veljavo zakon o specialnih kmetijskih šolah in zakon o začasnem reguliranju naslovov in plač poštno-brzojavnih uradnikov in uslužbencev izven Srbije in Črne gore.

1. decembra stopi v veljavo zakon o nagradi finančnim uradnikom in drugim uslužbencem za pobiranje davkov. 5. imenovanje 50 članov Delavske zbornice. 24. rekonstrukcija Pašićevega kabineta s samo osebnimi spremembami (dr. G. Žerjav minister za socialno politiko). 28. zakon o začasnih pomoči invalidom in rodbinam padlih, umrlih in pogrešanih vojakov. 30. stopijo v veljavo zakoni: o pobijanju draginje življenjskih potrebščin in brezvestne spekulacije; o obnovljenju in pospeševanju vinogradništva; o popisu prebivalcev in domačih živali; o inspekciji dela. 31. zakon o končnem razmerju kronskih bankovcev proti dinarskim.

1922.

V januarju začne izhajati Socialna Misel. 8. otvoritev Delavske zbornice za Slovenijo. 15. in 22. občinske volitve na Goriškem. 30. stopijo v veljavo zakoni: o obmejni četi; o začasni ureditvi sodstva v Prekmurju; o nižjih šolah za poljedelstvo; o srednjih poljedelskih šolah.

17. februarja zakon o davku na vojne dobičke; 28. zakon o varstvu redkih ali tipičnih in za znanost pomembnih živali in rastlin in o varstvu podz. jam v Sloveniji; o proslavi 1. decembra; o draginjskih dokladah civilnih in vojaških uslužbencev, upokojencev in upokojenk; o naših vojaških grobovih v domovini in v inozemstvu kakor o tujih pri nas; zakon o zaščiti delavcev.

4. marca ustanovljeno Geogr. Društvo, ki prične 1925 izdajati Geogr. Vestnik. 7. odpravi ministrski odlok rudarska odseka v Ljubljani in v Zagrebu. 14. stopi v veljavo zakon o prevedbi na dinarske plače drž. uslužbencev izven Srbije in Črne gore. 19. blagoslovljenje nove cerkve sv. Jožefa v Ljubljani. 28. umre lavantinski škof dr. Mihael Napotnik. 30. zakoni: o draginjskih dokladah akt. uslužbencev, upok. in upokojenk drž. prometnih naprav; o obrtnih šolah; o ženskih obrtnih šolah.

15. aprila zakon o prehodu celokupne imovine bivše a.-o. monarhije v svojino naše države. 26. zakon o oblastni in sreski samoupravi. Isti dan izide naredba, ki razdeli državo v 33 oblasti. 29. naslovijo jugoslovanski škofi s konference v Zagrebu na vlado spomenico glede krščanskega značaja šole in glede duhovniških plač.

12. maja zakon o pokojninskem zavarovanju namешčencev za Slovenijo in Dalmacijo. 14. zakon o zavarovanju delavcev. 17. zakon o Drž. svetu in upravnih sodiščih. 20. razpust ljubljanskega občinskega sveta, postavljen je za vladnega komisarja dr. B. Senekovič. 24. za lavantinskega škofa je določen dr. A. Karlin, bivši škof tržaški. 30. izidejo naredbe o zavarovanju drž. prometnega osebja proti bolezni in nezgodam; zakon o glavni kontroli in zakon o volilnih imenikih.

2. junija v Ljubljani protestni shod zoper razpust občinskega sveta. 8. poroka kralja Aleksandra in kraljice Marije; isti dan izide amnestija (pet ukazov). 20. zakon o ministrski odgovornosti. Ta mesec kampanja proti Jadranski banki in obramba ravnatelja Č. Kamenarovića.

23. julija zakon o drž. zunanjem posojilu v zlatu, sklenjenem 25. junija z Blairom and Co. Od 24. do 2. avg. delna tiskarska stavka v Ljubljani.

Od 11. do 16. avgusta Slovanski orlovski tabor v Brnu. Od 12. do 15. I. Jugoslovanski vsesokolski zlet v Ljubljani. Od 20. do 23. rudarska stavka v Sloveniji. 25. min. uredba razdeli državo na 10 oblasti inspekcije dela.

V septembru, o priliki 2. velesejma, historična razstava slikarstva na Slovenskem. 11. kongres slovenskih, hrvatskih in srbskih javnih delavcev v Zagrebu.

1. oktobra umre v Ljubljani cerkveni zgodovinar dr. J. Gruđen. 23. v rimskih konvencijah sporazum z Italijo glede Zadra, Reke in obmejnega prometa.

3. decembra občinske volitve v Ljubljani; župan postane dr. Lj. Perič. 16. samoradikalna vlada N. Pašića (dr. N. Zupanič minister za Slovenijo). 31. imenovanje dr. V. Baltiča in dr. Ploja za vel. župana v Ljubljani in v Mariboru.

1923.

1. januarja prične izhajati »Orjuna«. 6. februarja izide naredba o ustanovitvi izseljeniškega sveta. 19. umre dr. Iv. Tavčar, bivši župan ljubljanski. 28. Italijani evakuirajo Sušak.

3. marca vkorakajo jugoslovanske čete na Sušak. 9. prevzame občinski svet mariborski študijsko knjižnico (18. sept. 1924 dobi tudi naslov »Mestna študijska knjižnica«). 13. imenovanje dr. M. Lukana za velikega župana v Ljubljani. 18. volitve v narodno skupščino. 27. umrl v Mariboru dr. K. Vrstovšek, bivši poverjenik za uk in bogočastje v Narodni in Deželni vladi.

V aprilu izide Fr. Erjavčeva knjiga »Slovenci«. 9. obhaja 30 letnico pevsko društvo »Ljubljana«. 26. obisk dr. R. W. Seton Watsona v Ljubljani.

2. maja samoradikalna vlada N. Pašića.

20. julija stavka rudarjev vseh revirjev Trboveljske družbe; traja pribl. dva meseca. Od 21. do 22. doseže na mednarodni tekmi v Parizu Jugoslovanski Orel tretje mesto. 31. stopi v veljavo zakon o civilnih uradnikih in ostalih drž. uslužbencih.

5. avgusta umre na Dunaju slavist V. Jagić. 9. zakon o ustroju vojske in mornarice. 22. pade odločba ministrskega sveta o prevzemu Juž. železnice v drž. upravo. Od 25. do 28. se vrši v Ljubljani V. katoliški shod, z otvoritvijo »Stadiona«.

1. septembra prevzame drž. uprava Južno železnico. 2. 30 letnica Ptujkega muzejskega društva. 6. rojen prestolonaslednik Peter in amnestija. 13. umre v Pišecah prof. M. Pleteršnik, avtor velikega slov.-nemškega slovarja. 15. imenovanje dr. J. Srebrnič za škofa krškega (posvetitev

8. decembra). 20. 50 letnica kmetijske šole na Grmu pri Novem mestu.

7. oktobra Gentilijeva »šolska reforma« na Primorskem. 9. odpravlja člen finančnega zakona teološko in medicinsko fakulteto v Ljubljani. 13. protestno zborovanje dijaštva; člen se črta. 21. državno- in deželnozborske volitve na Koroškem. 28. umre v Belgradu St. M. Protić. 31. izide uredba o razvrstitvi in porazdelitvi civilnih uradnikov in ostalih drž. uslužbencev.

25. novembra umre v Rogaški Slatini pesnik in pisatelj J. Stritar.

6. decembra imenovan T. Šporn za velikega župana ljubljanskega.

1924.

27. januarja stopita v veljavo Zakon o rimskem sporazumu o Reki in o dopolnilnih konvencijah ter pogodba o prijateljstvu in pristrčnem sodelovanju med Jugoslavijo in Italijo; 29. zakon o posojilu 300,000.000 francoskih frankov; 31. zakon o trgovinski pogodbi s Poljsko, sklenjeni 31. okt. 1922. v Varšavi.

8. marca se ustanovi v Belgradu opozicijski blok. 11. odpravlja ministrska naredba oddelke ministrstva za trgovino in industrijo. 14. umre v Ljubljani zgodovinar dr. Fr. Kos. 17. zakon o konvenciji, sklenjeni z Grško za ureditev tranzita preko Soluna. 26. odpravlja ministrska naredba generalno inspekcijo voda za Slovenijo. Isti dan odcepitev samostojnih demokratov od demokratske stranke. 27. koalicijska vlada N. Pašića.

10. aprila odločba o draginjskih dokladah civilnih uradnikov in ostalih drž. uslužbencev. 11. zakon o ratifikaciji obče mednarodne poštne konvencije sklenjene v Madridu 10. novembra 1920. 24. državno- in deželnozborske volitve na Koroškem.

25. maja v Ljubljani protestno zborovanje zoper zapiranje bolnic v Sloveniji. 27. zakona o konvenciji, sklenjeni z Bolgarijo o medsebojni sodni pomoči, ter o pogodbi, sklenjeni s Češkoslovaško za ureditev vzajemnih pravnih odnošajev. 31. ter 1. junija 30 letnica krščansko-socialnega gibanja v Sloveniji.

1. junija v Trbovljah krvav spopad med Orjuno in delavci; mrtvi: 3 Orjunci, 4 delavci, in od dozda neznanega storilca umorjen Fakin. 5. imenovanje dr. V. Baltiča in dr. Pirkmajerja za velika župana v Ljubljani in Mariboru. 10. razpust

Ljubljanskega občinskega sveta, postavljen komisar dr. Krejči, in razpust upravnega odbora Mestne hranilnice. Od 15. do 30. občinske volitve na deželi.

6. julija Orjuna strelja na gorenjski vlak pri postaji Podnart-Kropa. 10. ministrska naredba glede končne likvidacije oddelka ministrstva pravde v Ljubljani. 27. vlada opozicijskega bloka Lj. Davidovića (dr. A. Korošec podpredsednik in minister za prosveto, Iv. Vesenjāk za agrarno reformo, A. Sušnik za promet, dr. Kulovec za kmetijstvo). 29. postane dr. Lj. Perič komisar v Ljubljani.

Od 9. do 10. avgusta dekliški, od 22. do 24. fantovski dan v Mariboru. 10. umre v Ljubljani urednik Miha Moškerc. 19. imenovanje T. Šporna in dr. Fr. Vodopivca za velika župana v Ljubljani in Mariboru.

Od 6. do 8. septembra I. Marijanski kongres v Ljubljani. 28. in 29. 20 letnica Prosvetne zveze v Ljubljani. Od 30. do 3. oktobra grof H. Begouen v Sloveniji.

20. oktobra občinske volitve v Ptuj.

V novembru začneta izhajati »Mladina«, mesečnik za sodobna slovenska kulturna vprašanja, in »Križna gori«, glasilo katol. slov. mladine. 6. N. Pašičeva vlada narodnega bloka (dr. G. Žerjav minister za šume in rude). 7. imenovanje dr. O. Pirkmajerja in dr. V. Baltiča za velika župana v Mariboru in Ljubljani. 10. imenovanje gerentskega sveta dr. Puc-Turk-Likozar v Ljubljani. 30. v Ljubljani posvetitev dr. J. Gnido vca za škofa v Skoplju.

1. decembra izidejo pravila rudarske bratovske skladnice za zavarovanje delavcev in osebja. 3. odpravlja odlok ministrskega sveta oddelek za socialno politiko v Ljubljani. 13. proslava petletnice slovenske univerze. 14. podaljša ministrski svet veljavo zakona o stanovanjih do 1. maja 1925. 23. sklene Obznano proti radičevcem. 25. umre v Mariboru komponist V. Parma.

1925.

5. januarja aretacija Stj. Radića. 31. uredba o lekarniški zbornici.

8. februarja volitve v narodno skupščino. 26. umre v Mariboru dr. A. Medved.

27. marca izjava P. Radića; izstop radičevcev iz bloka narodnega sporazuma sledi. 31. zakon o ratifikaciji svetovne poštne konvencije, sklenjene v Stockholmu 28. avg. 1924.

19. aprila v Ljubljani IV. letni kongres državnih namestčencev.

V maju izide 1. zvezek »Slovenskega biografskega leksikona«, 14. uredba o gradnji novih železnic, 15. zakon o stanovanjih. 16. umre v Lassnitzhöhe pri Gradcu dr. J. Žolger.

12. junija zakon o kmetijskih kreditih. 20. Netunske konvencije. 27. enotni učni načrti in programi za osnovne, srednje in meščanske šole ter učiteljišča v vsej državi. 30. volilni red Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

10. julija 25 letnica Slomškove zveze. Od 12. do 16. se vrši v Ljubljani I. mednarodni znanstveni kongres za proučevanje vzhodnega bogoslovja. 18. amnestija za Stj. Radića itd. Isti dan N. Pašićeva koalicijska vlada z radićevci. 28. izide uredba o draginjskih dokladah za duhovnike vseh konfesij.

6. avgusta stopi v veljavo zakon o tisku.

V septembru v Ljubljani historična razstava portretov. 7. in 8. delavska dneva v Mariboru.

5. oktobra 20letnica pevskega društva »Ljubljanski Zvon«. 7. umre v Ljubljani dr. Iv. Šusteršič. 21. se sestaneta na Bledu dr. Beneš in Ninčič.

12. in 13. novembra povodenj v Prekmurju in Celju. 18. postane Stjepan Radić prosvetni minister. 27. 60 letnica dr. Krekovega rojstva, Krekova številka »Časa«.

3. decembra 125 letnica rojstva Fr. Prešerna, številka »Doma in sveta« je posvečena temu »pritajenemu jubileju. 16. protest vseh političnih in kulturnih organizacij proti okrnitvi slovenske univerze. 23. 50letnica dr. Iv. Prijatelja.

1926.

V januarju začetek akcije za beatifikacijo lavantinskega škofa A. M. Slomška.

Od 2. do 7. februarja prve volitve v Delavsko zbornico. 5. stopi v veljavo pogodba o miru in prijateljstvu s Turčijo, sklenjena 28. oktobra 1925 v Angori. 13. ustanovitev Vodnikove družbe, ki prične še isto leto z izdajanjem svojih knjig. 27. zakon o obrtni banki S. H. S.

17. marca umre v Novem mestu komponist Ant. Foerster. 22. izide uredba o Zbornici za trgovino, obrt in industrijo, isti dan 25 letnica Županske zveze za Slovenijo. 25. se proslavlja prvič materinski dan, kar postane letna institucija.

V aprilu izide 1. zvezek Fr. Šukljeta, Iz mojih spominov, in M. Abramičev Poetovio. 8. Uzunovičeva koalicijska vlada, rekonstruirana 15. in 29. (I. Pucelj minister za kmetijstvo).

8. maja v ljubljanski drami proslava Ivana Cankarja, ponovljena v Mariboru. 20. umre dr. K. Triller. 23. in 24. doseže na mednarodni tekmi v Lyonu Jugoslov. Sokol drugo mesto. 30. se vrši v Ljubljani protikorupcijski shod opozicijskega bloka.

12. in 13. junija I. kongres krščansko-socialistične mladine v Celju. 20. otvoritev Groharjeve kolektivne razstave v Ljubljani. 28. krvavi spopad med policijo in Orjuno v Ljubljani. 30. sklep ministrskega sveta: ljubljanska Orjuna se razpusti, Orjuna v celi državi se razoroži.

V juliju, na velesejmu, razstava »Slovenska žena«. 12. 100 letnica rojstva dr. R. Razlaga. 13. umre v Ljubljani pisatelj dr. Fr. Detela. 25. stopi v veljavo zakon o trgovinski pogodbi z Avstrijo, sklenjeni na Dunaju 3. septembra 1925.

Od 13. do 15. avgusta kmetški dnevi v Mariboru. 29. manifestacije Slovenske Krajine v Murski Soboti in Črensovcih za slovenski značaj Prekmurja in blagoslovitev cerkve v Bogojini (delo J. Plečnika).

3. septembra gerentski svet v Ljubljani je odstavljen, imenovan vladni komisar dr. Mencinger. Od 4. do 13. prvič pokrajinska razstava »Ljubljana v jeseni«, ki postane letna institucija. 8. odkritje Miklošičevega spomenika v Ljutomeru. Od 9. do 12. II. pravniški kongres v Ljubljani, brošura »Ljubljana«. 22. konec volitev v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. 27. poplave na Viču, v Medvodah, Škofji Loki, Polhovem gradu, Žireh, Goričanah.

3. oktobra blagoslovitev nove cerkve sv. Frančiška v Šiški, delo J. Plečnika, dar slovenskih frančiškanov za 700-letnico sv. Frančiška. 11. obisk 70 češkoslovaških poslancev v Sloveniji. Od 24. do 27. ženski kongres na Bledu.

7. novembra 50-letnica Vincencijeve družbe v Sloveniji. Od 15. do 17. grof H. Begouen v Ljubljani. 22. umre v Zagrebu pisateljica Zofka Kveder-Demetrovič. 27. sklep tiranske pogodbe med Italijo in Albanijo.

4. decembra umre v Ljubljani slikarica Ivana Kobilca. 6. stopita v veljavo zakon o pogodbi sklenjeni 3. maja 1926 v Washingtonu za ureditev vojnih dolgov S. H. S., in zakon o konvencijah sklenjenih na mednarodnih konferencah dela leta 1919. v Washingtonu, 1920. v Genovi, 1925. v Ženevi. 10. umre v Belgradu N. Pašić. 20. razpust Zbornice za trgovino, obrt in industrijo. 26. rekonstrukcija Uzunovičeve koalicijske vlade.

1927.

1. januarja izide proglas za Slovensko akademijo znanosti in umetnosti in za Narodno galerijo, podpisan v decembru od vseh političnih strank, prosvetnih in gospodarskih organizacij. 12. umre na Vračaru dr. Ot. Rybář. 23. volitve v obl. skupščine. 26. umre gimn. ravnatelj Fr. Wiesthaler, avtor latinsko-slovenskega slovarja.

1. februarja nova Uzunovičeva koalicijska vlada (dr. Fr. Kulovec minister za kmetijstvo, D. Sernec za javna dela, dr. A. Gosar za socialno politiko). 18. uredba o oblastnih in sreskih samoupravnih proračunih. 23. otvoritev oblastnih skupščin v Ljubljani in Mariboru. 28. imenovanje dr. Fr. Vodopivca in dr. Schaubacha za velika župana v Ljubljani in Mariboru.

15. marca 60 letnica dr. J. Debevca, 18. 60 letnica dr. J. Čerina, 31. imovina bivših kronovin Kranjske in Štajerske preide na oblasti.

1. aprila odobrenje pogodbe o emisiji drugega dela Blairovega posojila. Od 11. do 18. mednarodni bizantološki kongres v Belgradu. 17. koalicijska vlada V. Vukičevića. 28. umre pri Sv. Juriju v Slov. goricah župnik G. Einspieler, prej prošt v Tinjah na Koroškem.

4. maja umre v Dovjah »triglavski« župnik in komponist Jak. Aljaž. 12. uredba oblastnega odbora glede službene pragmatike za nameščence ljubljanskega oblastnega odbora in njegovih zavodov. 30. 10 letnica Majniške deklaracije, spominska številka »Časa«.

19. junija odkritje spomenika padlim vojakom pri Sv. Petru v Ljubljani. Od 16. do 22. dr. A. Korošec v Sofiji. 26. letalski meeting v Ljubljani. Od 27. do 29. otvoritev Sokolskega doma na Taboru (delo J. Vurnika). 30. uredba o reorganizaciji in volilnem redu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

2. in 3. julija II. abstinentški kongres v Ljubljani. 4. ljubljanski oblastni proračun odobren. 10. blejski pakt, prijateljski sporazum med V. Vukičevićem in dr. A. Korošcem. 25. naredba o izplačevanju razlik v prejemkih drž. uradnikov in ostalih uslužbencev od 1. okt. 1923 do 1. maja 1924. 29. uredba o pogodbenih uradnikih in dnevničarjih.

1. avgusta uredba o prevedbi drž. upokojencev in upokojenk s kronsko pokojnino na dinarsko pokojnino, in uredba oblastnega odbora glede službene pragmatike za nameščence mariborskega oblastnega odbora in njegovih zavodov. 10. uredba glede proračuna mariborske oblastne skup-

ščine. 12. začasni učni načrt in programi za realne gimnazije. 18. oblastna uredba glede pravilnika za oblastni denarni zavod imenovan »Kranjska hranilnica«. 26. Vestfalci pridejo na obisk v Slovenijo.

2. septembra podpis trgovske pogodbe z Grčijo. 11. volitve v narodno skupščino. 21. nova Vukičevićeva koalicijska vlada (dr. A. Gosar minister za socialno politiko).

2. oktobra občinske volitve v Ljubljani (župan dr. Puc). 6. 30 letnica Prosветne zveze. Začasni učni programi za 1.—4. razr. vseh osnovnih šol S. H. S. 8. 10 letnica smrti dr. Kreka. 29. zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o stanovanjih 15. maja 1925, 23. okt. 1926. 30. volitve v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo.

V novembru izide knjiga »Jugoslavija«, delo slovenske industrije in Mohorjeva družba izda dr. L. Pitamičevo »Državo«. 11. se vrši v Parizu podpis francosko-jugoslovanskega prijateljskega pakta. 15. 70 letnica lavantinskega škofa dr. A. Karlina. 26. uredba ministrskega sveta o prenosu poslova na oblastne samouprave.

6. decembra odločbe ministra glede pokojninske blagajne glavne bratovske skladnice v Sloveniji. 17. zakon o trgovinski in plovitveni pogodbi med Jugoslavijo in Nemčijo s 6. okt. 1927. 18. občinske volitve v Mariboru (župan dr. A. Juvan).

1928.

19. januarja rojen princ Tomislav (amnestija). 23. 50 letnica pesnika Otona Župančiča. 24. ministrska uredba glede proračuna Mariborske oblasti za 1928. 26. odobritev oblastne uredbe glede proračuna Ljubljanske oblasti za 1928.

7. februarja stopita v veljavo: zakon o trgovinski in plovitveni pogodbi med S. H. S. in Belgijsko-luksemburško ekonomsko unijo z 16. dec. 1926, in zakon o slični pogodbi z Veliko Britanijo in Irsko z 12. maja 1927; 8. zakon o neposrednih davkih. 10. umre v Belgradu Ljuba Jovanović. 22. zakon o zrakoplovstvu in sporazum o nabiranju in najemanju kmetских sezonskih delavcev iz Jugoslavije za Nemčijo. 23. rekonstruirana koalicijska vlada V. Vukičevića (dr. A. Korosec notranji minister).

3. marca izide zakon o podpori onim, ki jim nedostaja hrane. 13. pade člen 44. finančnega zakona, ki govori o redukciji fakultet.

V a p r i l u izide V. zvezek K o s o v e g a G r a d i v a in Album slovenskih književnikov. 24. obisk p r a š k e g a ž u p a n a in občinskega sveta v Sloveniji. 30. zakon o izpremembah in dopolnitvah v zakonih o s t a n o v a n j i h z 15. maja 1925, 23. oktobra 1926 in 29. okt. 1927.

1. m a j a izide oklic Društva za nabiranje N a r. u n i v e r z i t. z a k l a d a. 3. stopita v veljavo p a k t o p r i j a t e l j s t v u s P o l j s k o podpisan v Ženevi 18. sept. 1926 in pakt o poravnavi in arbitraži z istega dne. 9. in 10. v Mariboru proslava 700 letnice ustanovitve l a v a n t i n s k e škofije. 17. v Ljubljani proslava 30 letnega vladikovanja škofa dr. A. B. J e g l i č a. 20. zakon, s katerim se nekatere občine Splitske in Ljubljanske oblasti (K a s t a v) pripajajo Primorsko-krajiški oblasti v Karlovcu. 27. l e t a l s k i d a n v Mariboru.

14. j u n i j a zakon o posesti in nošenju o r o ž j a. 15. 50 letnica pesnika S. S a r d e n k a. 20. Puniša R a č i č strelja v nar. skupščini; mrtva dr. Basariček in P. Radič, ranjeni dr. Pernar, Stj. Radič in Grandža. 28. imenovanje lavantinskega pomožnega škofa dr. I v. T o m a ž i č a.

3. j u l i j a 60 letnica dr. A. U š e n i č n i k a. 6. Primorsko-krajiška oblast prevzame okraj K a s t a v. 8. naredba ljubljanskega velikega župana o odpiranju in zapiranju t r g o v s k i h i n o b r t n i h l o k a l o v. 12. general H a d ž i č dobi mandat za sestavo nevtralne vlade. 15. 10 letnica tabora v Ž a l c u. 23. gen. H a d ž i č vrne svoj mandat. 27. v l a d a četvorice s predsednikom (in notranjim ministrom) dr. A. K o r o š c e m. 31. naredba velikega župana Mariborske oblasti o odpiranju in zapiranju t r g o v s k i h i n o b r t n i h l o k a l o v.

1. a v g u s t a naredba o i z p l a č i l u razlike drž. uradnikom in ostalim za 1. okt. 1923 do 1. maja 1924. 2. d e k l a r a c i j a vlade o svoji nalogi: dekoncentracija uprave in sprava s Hrvati. 6. J. S u n i č ustrelj v Zagrebu belgrajskega urednika Vl. R i s t o v i č a. 8. umre v Zagrebu Stj. R a d i č, 9. v Kranju dekan in zgodovinar A. K o b l a r. 31. zakon o d o b r o v o l j c i h.

1. s e p t e m b r a Radio Ljubljana v Domžalah začne s poskusnim oddajanjem. 2. umre v Tolminu dekan I v. R o j e c, ustanovitelj Čevljarske zadruga v Mirnu. 7. je v Ljubljani u s t r e l j e n od dozda neznanega storilca E. P e r i c, bivši Orjunec. 21. stopi v veljavo zakon o d r Ź a v l j a n s t v u. V tem mesecu so Italijani najprej ustavili list »Edinost« v Trstu in nato razpustili tudi društvo »Edinost«.

7. do 21. o k t o b r a v Ljubljani r a z s t a v a t i s k a. 8. proslava p r e b i t j a solunske fronte. 17. in 18. obisk francoskega

maršala Franchet d'Espereya v Sloveniji. 18. 700 letnica ustanovitve črnomeljске župnije. 19. 50 letnica dr. Fr. Grivca. 27. in 28. obisk poljskega kardinala dr. A. Hlonda v Ljubljani. Od 27. do 29. proslava 10 letnice osvobojenja: 28. otvoritev slovenske Radio postaje, 29. skupna seja Ljubljanskega in Mariborskega oblastnega odbora, ki obnavlja svojo zahtevo po Zedinjeni Sloveniji.

15. novembra. Fašisti ustavijo »Goriško Stražo«, poslednji politični list goriških Slovencev.¹

¹ Literatura: M. Slavič, Prekmurje (Ljubljana, 1921), 41—81, 98—131. Dr. Lončar, Politično življenje Slovencev (2. izd., Ljubljana, 1921), 94—128. Fr. Erjavec, Slovenci (Znanstv. knj. 6, Ljubljana, 1923), 59—78. Prethodni rezultati popisa stanovništva u Kr. S. H. S. (Izdanje Direkcije drž. statistike u Beogradu, I, Sarajevo, 1924), XIII, XIX, XXI, XXIX, XXXII. S. Kranjec, Pregled zgodovine S. H. S. (Ljubljana, 1925), 86—93. Fr. Kovačič, Slovenska štajerska in Prekmurje (Slov. zemlja, VII, Ljubljana, 1926), 398—410. Uradni list. Samouprava. Dnevnik.

Ker so politični dogodki že drugje obravnavani, so tukaj le kratko omenjeni; prednost smo dali kulturnim dogodkom trajne vrednosti.

